Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

รูปแบบความหลากหลายของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมแม่น้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มศักยภาพสูงของจังหวัดสมุทรสงคราม

The Diversity Model of Management on Creative Tourism Activities in Mae Klong River Community Area for Supporting High Potential Tourists of SamotSongkharm Province

นรินทร์ สังข์รักษา (Narin Sungrugsa)*
ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์ (Sakdipan Tanvimolrat)**
สุภาภรณ์ พรหมฤาษี (Supaporn Plomelersee)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาทัศนคติ ความพึงพอใจและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ 2) ศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำ แม่กลองอย่างสร้างสรรค์ 3) ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ 4) สังเคราะห์และรับรองรูปแบบความหลากหลายของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาพฤติกรรม ทัศนคติ แรงจูงใจและความต้องการของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ จำนวน 384 คนใช้การสุ่มแบบบังเอิญ ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาศักยภาพและความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คนเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 3 เป็นการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลอง สนทนากลุ่ม จำนวน 15 คนใช้การเลือกแบบเจาะจง และขั้นตอนที่ 4 เป็นการสังเคราะห์รูปแบบและรับรองรูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนริมสายน้ำแม่กลอง ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น=.835 แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Induction Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) ทัศนคติ ความพึงพอใจ และแรงจูงใจใน

* รองศาสตราจารย์ ดร.คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail: narin@ms.su.ac.th
Associate Professor Dr Faculty of Management Science, Silpakorn University
** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail: : sakdipan55@gmail.com
Assistance Professor Dr, Faculty of Education, Silpakorn University
*** อาจารย์ ดร.สุภาภรณ์ พรหมฤาษี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
E-mail: kittydao@hotmail.com, dr.dao@hotmail.com
Lecture Dr, Faculty of Management Science, Pranakorn Rajabhat University

การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทยและชาวต่างประเทศ อยู่ในระดับมาก 2) พื้นที่ที่ศึกษามีศักยภาพและความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ ในด้านพื้นที่ ด้านองค์กร ด้านการจัดการ และด้านกิจกรรม 3) แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย จตุรภาคี ได้แก่ ภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคเอกชนและชุมชน และภาคการศึกษา 4) ผลการสังเคราะห์รูปแบบและรับรองรูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ ได้รูปแบบมีชื่อเรียกว่า “ACTIVES Model” ได้แก่1) A=Attraction of Activities Tourism (ความดึงดูดใจของกิจกรรมการท่องเที่ยว) 2) C=Corroboration (ความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม) 3) T=Technology for Tourism (เทคโนโลยีเพื่อการท่องเที่ยว) 4) = Information System for Tourism (ระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการท่องเที่ยว) 5) V=Vision of Leadership (การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ) 6) Evaluation & Lesion Learned (การประเมินผลและถอดบทเรียน) 7) S=Sustainability (ความยั่งยืนในการท่องเที่ยว) ที่ผ่านการรับรองแล้ว

คำสำคัญ : ความหลากหลายของการจัดกิจกรรม/การท่องเที่ยววิถีชุมชนแม่น้ำแม่กลอง/นักท่องเที่ยวกลุ่มศักยภาพสูง

Abstract

This research and development project was aimed to 1) study on attitude satisfaction and motivation of the high potential tourists in tourism of Mae Klong River community area 2) study on the potential and readiness of management on creative tourism in its area 3) study on the guideline of how to manage the creative tourism and 4) synthesize and endorse on the diversity model. The research process was performed and divided into 4 steps. The first step was the study on attitude, satisfaction and motivation of 384 tourists sampled from accidental sampling technique. The second step was the study on opinions of 20 stake holders selected by purposive sampling technique to its potential and readiness area. The third step was the study of management guideline and this data was gained from 15 purposively selected participants whom were invited to joint and give their data through the activities of focus group discussion. The fourth process was the synthesis and endorsement of model and this was generated from the recommendations of 5 experts. The research instruments were questionnaire (its reliability = .835), guideline of in-depth interviewing, guideline of focus group discussion and guideline of non-participant observation. The collected data was quantitatively and qualitatively analyzed and presented into percentage, mean, standard deviation and its outcomes of content analysis and induction analysis.

From the results they were presented as follows:1) The attitude, satisfaction and motivation of tourists were evaluated at much level. 2) The studied area had the potentials

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

and readiness in physical area, organization, management and activities. 3) The guideline of management was prosecuted based on the collaboration of four sectors (state sector, local sector, private and community sector and the education sector). 4) The diversity model was constructed, endorsed and named to “ACTIVES Model” and this name was 1) A= Attraction of Tourism Activities 2) C= Collaboration 3) T = Technology for Tourism 4) I= Information System for Tourism 5) V= Vision of Leadership 6) E= Evaluation and Lesion Learned 7) S= Sustainability.

Keywords: The Diversity of Activities Management/Community-based Tourism Mae Klong River/High Potential Tourist

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศไทย ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ หากพิจารณาจากสถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มสถิติการท่องเที่ยวที่ดี รายรับจากการท่องเที่ยวของไทยจัดอยู่ในอันดับ 1 ของภูมิภาคอาเซียน ภาคการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย ร้อยละ 9 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั้งหมดและมีการจ้างงานกว่า 1.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดภายในประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556 : 1-2)

จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นจังหวัดเล็ก ๆ ที่อยู่ห่างจากกรุเทพฯ เพียง 63 กิโลเมตรนี้ มีพื้นที่ 416 ตารางกิโลเมตร มี 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที การเดินทางสะดวก จังหวัดมีแม่น้ำแม่กลองเป็นเสมือนเส้นชีวิตของชาวจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแม่น้ำที่ยังมีสภาพดีมากแห่งหนึ่งในประเทศไทย จังหวัดสมุทรสงครามมีความสำคัญหลายประการ ทั้งในเรื่องประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถานท่องเที่ยวตามธรรมชาติ การดำรงชีวิตไว้ซึ่งวิถีชีวิตแบบไทย ๆ (สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม,2560) แต่จากบริบทของจังหวัดสมุทรสงครามที่มีสถานที่ และประวัติศาสตร์ที่เหมาะกับวิถีไทย เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพที่จะรองรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และมีบทบาทสำคัญในการเป็น “12 เมืองห้ามพลาดพลัส”ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวและการพักผ่อนได้ดีบนวิถีวัฒนธรรมแบบไทยๆ สามารถขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าต่างๆ ได้ โดยเน้นการเชื่อมโยงสินค้า สนับสนุนพื้นที่การท่องเที่ยวและสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัด แต่จังหวัดสมุทรสงครามมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2557) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยในปี 2561 ที่เน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ รองรับการท่องเที่ยว 4.0 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ,2560 ; 2561) แต่จากการศึกษาเบื้องต้น (Pilot Study) พบว่า การดำเนินการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามที่ผ่านมามีปัญหาในเรื่องของการจัดการที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ได้แก่ การให้บริการของมัคคุเทศก์หรือผู้นำชม สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง การประชาสัมพันธ์ การสื่อสารด้านภาษา ต่างประเทศ และการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่น ทำให้ไม่สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว

ที่มีศักยภาพสูง มีรายได้พร้อมจับจ่ายสินค้าและบริการ ในแบบการท่องเที่ยววิถีชุมชนแบบจับจ่ายใช้สอยของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ หรือกลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีกำลังซื้อที่ต้องการมาพักผ่อนและเรียนรู้ สัมผัสวิถีชีวิต “การชิม การชม และการช๊อป” ด้วยนวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวสมัยใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ได้สนใจมาเยือนในรูปแบบจับจ่ายใช้สอยได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมแม่น้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มศักยภาพสูง เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าจากฐานรากที่จังหวัดสมุทรสงครามมีศักยภาพและความเข้มแข็ง บนวิถีของภูมิสังคมและความหลากหลายในวัฒนธรรม โดยที่การท่องเที่ยววิถีชุมชนจะสามารถเพิ่มมูลค่าได้ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำของนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม ทัศนคติ ความพึงพอใจ และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์
2. เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำ แม่กลองอย่างสร้างสรรค์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์
4. เพื่อสังเคราะห์และรับรองรูปแบบความหลากหลายของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ดังนี้

1. การท่องเที่ยว เป็นการเดินทางที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการนันทนาการ จากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว และเป็นการเดินทางไปด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือรายได้ การท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ ซึ่งอาจแบ่งตามลักษณะพื้นฐานของการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว องค์ประกอบของการท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยว การขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว
2. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมบริการประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท

2.1 ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจด้านการโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ภัตตาคาร และธุรกิจการจัดนำเที่ยว ซึ่งผลผลิตที่นักท่องเที่ยวซื้อได้โดยตรงได้แก่ บริการ (Service) ต่าง ๆ รวมทั้งความสะดวกสบายตลอดการเดินทางท่องเที่ยว

2.2 ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ได้แก่ การผลิตสินค้าการเกษตรกรรมและสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ เป็นต้น วัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ ความสวยงามตามธรรมชาติศิลปกรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนผลผลิตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ บริการ

ที่นักท่องเที่ยวได้รับในรูปแบบต่าง ๆ และก่อให้เกิดความพึงพอใจและยังมุ่งเน้นในเรื่องการมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาพักมากขึ้น

3. นักท่องเที่ยวศักยภาพสูง เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีความพร้อมในการจับจ่ายใช้สอยในจังหวัดสมุทรสงครามอายุ 18 ปีขึ้นไป มีระดับ-ฐานะพื้นฐานระดับ C+ ขึ้นไป เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาและ มีการใช้จ่ายเฉลี่ยระหว่างการเดินทางสูงกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มทั่วไป

4. การท่องเที่ยว 4.0 การสร้างรายได้สูงแต่สามารถกระจายตัวได้ แต่ในมิติที่สำคัญกว่าคือ แม้จะช่วยเสริมความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติไว้ได้

5. การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาให้คะแนนใช้เกณฑ์ในการศึกษาศักยภาพของจังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้ 1) ด้านพื้นที่ 2) ด้านการจัดการ 3) ด้านกิจกรรม และ 4) ด้านองค์กร

6. การพัฒนารูปแบบ หมายถึงงานที่มีลักษณะสร้างสรรค์ ดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มพูนคลังความรู้ ทั้งความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ วัฒนธรรมและสังคม และการใช้ความรู้เหล่านั้น เพื่อประดิษฐ์คิดค้นสิ่งที่เป็นประโยชน์ใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีไทยริมสายน้ำแม่กลองของจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research :R_1) เป็นการศึกษาพฤติกรรม ทัศนคติ แรงจูงใจและความต้องการด้าน Demand Tourism Side เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมมั่น= .835 สอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้จากการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 การวิจัย (Research : R_2) เป็นการศึกษาศักยภาพและความพร้อมด้าน Supply Tourism Side ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน หรือจนข้อมูลอิ่มตัว (Saturated Data)ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)เครื่องมือที่ใช้ การวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ SWOT Analysis แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การบันทึกเสียงด้วยเทป MP3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Development : D_1) เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม รวมทั้งหมด 15 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ แนวทางการสนทนากลุ่ม การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การบันทึกเสียงด้วยเทป MP3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย ขั้นตอนที่ 4 การวิจัย (Research : R_3) เป็นการสังเคราะห์รูปแบบและรับรองรูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนริมสายน้ำแม่กลองเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อรับรองรูปแบบ การรับรองรูปแบบ โดยใช้

แบบสอบถามโดยการจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) 5 คน การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์

ผลการวิจัย

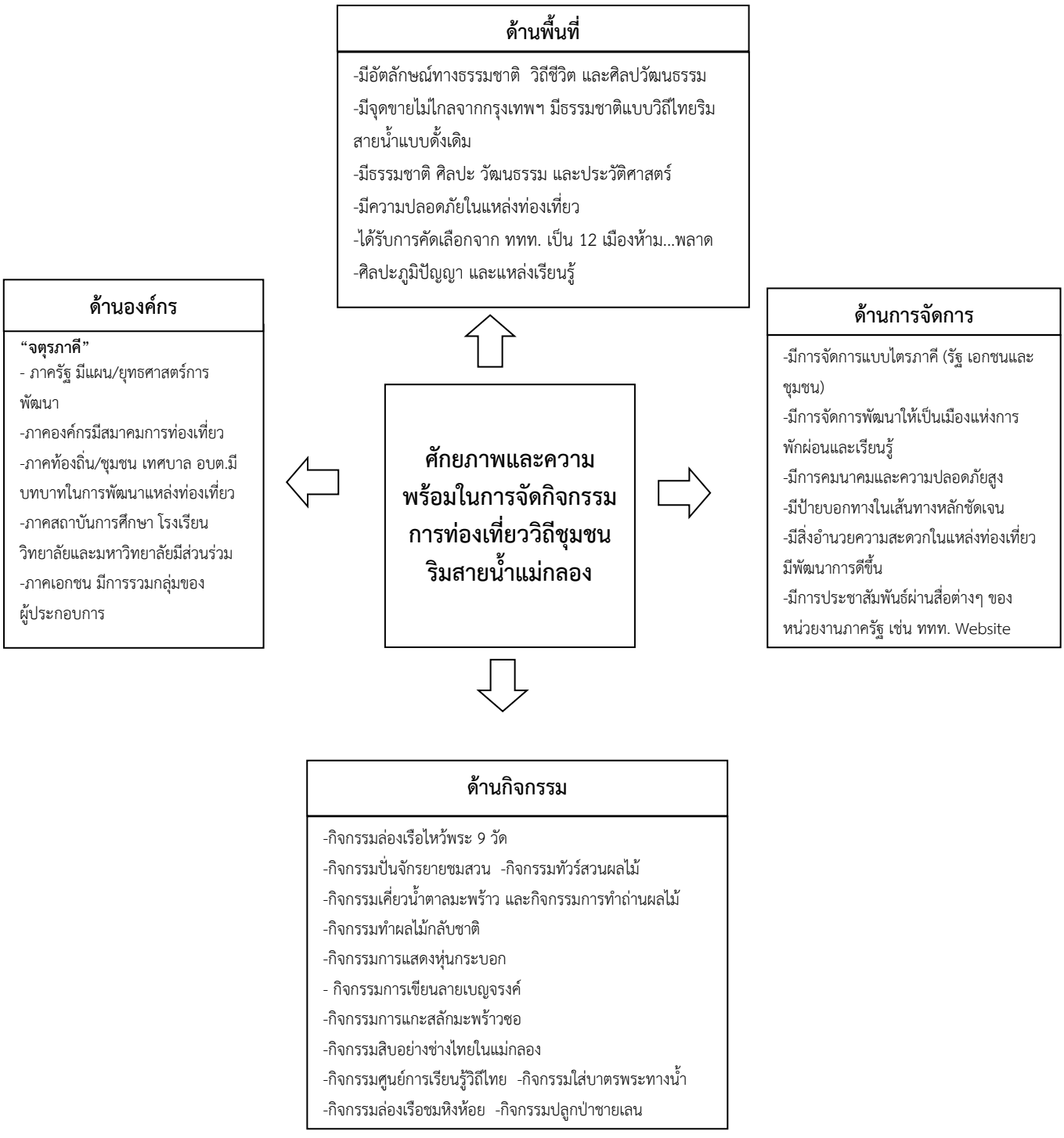
1. ผลการศึกษาพฤติกรรม ทัศนคติ ความพึงพอใจ และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ พบว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ การได้รับข้อมูลในการท่องเที่ยวจากอินเตอร์เน็ต จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 39.84 รองลงมาเป็น ททท./หน่วยงานราชการ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.35 วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน/ท่องเที่ยว จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 53.65 รองลงมา ทำบุญ ไหว้พระ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.72 การเดินทางมาท่องเที่ยวมากับเพื่อน จำนวน 180 คนคิดเป็นร้อยละ 46.88 รองลงมาท่องเที่ยวกับครอบครัว/ญาติพี่น้อง จำนวน 123คน คิดเป็นร้อยละ 32.03 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวสองวัน จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 63.02 รองลงมา มากกว่าหรือ 3 วัน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.53 จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว 2-3 ครั้ง จำนวน 113 คนคิดเป็นร้อยละ 29.43 รองลงมา 1 ครั้ง จำนวน 103 คนคิดเป็นร้อยละ 26.82 ลักษณะการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นแบบพัก จำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 85.94 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาเป็น รถบัสนักท่องเที่ยวเป็นรถยนต์ส่วนตัว จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 รองลงมาเป็นรถบัสนักท่องเที่ยว จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 38.28 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อวันรวมทุกอย่างแล้ว 3,001-5,000 บาท จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 รองลงมามีค่าใช้จ่าย 1,001-3,000 บาท จำนวน 94 คนคิดเป็นร้อยละ 24.48 ส่วนทัศนคติต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แรงจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาศักยภาพและความพร้อมด้าน Supply Tourism Side พบว่า ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความโดดเด่น ทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น ทรัพยากรมหกรรมและปรากฏการณ์ที่สำคัญ ทรัพยากรกิจกรรมที่มีความโดดเด่น ทรัพยากรด้านบริการ พื้นที่มีศักยภาพและความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลอง **1) ด้านพื้นที่** ได้แก่ มีอัตลักษณ์ทางธรรมชาติ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรม มีจุดขายไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีธรรมชาติแบบวิถีไทยริมสายน้ำแบบดั้งเดิม มีธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ มีความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวได้รับการคัดเลือกจาก ททท. เป็น 12 เมืองห้าม...พลาด ศิลปะภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ **2) ด้านองค์กร** ได้แก่ “จตุรภาคี” ภาครัฐ มีแผน/ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภาคองค์กรมีสมาคมการท่องเที่ยว ภาคท้องถิ่น/ชุมชน เทศบาล อบต.มีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ภาคสถาบันการศึกษา โรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วม ภาคเอกชน มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ **3) ด้านการจัดการ** ได้แก่ มีการจัดการแบบไตรภาคี (รัฐ เอกชนและชุมชน) มีการจัดการพัฒนาให้เป็นเมืองแห่งการพักผ่อนและเรียนรู้ มีการคมนาคมและความปลอดภัยสูง มีป้ายบอกทางในเส้นทางหลักชัดเจน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวมีพัฒนาการดีขึ้น

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

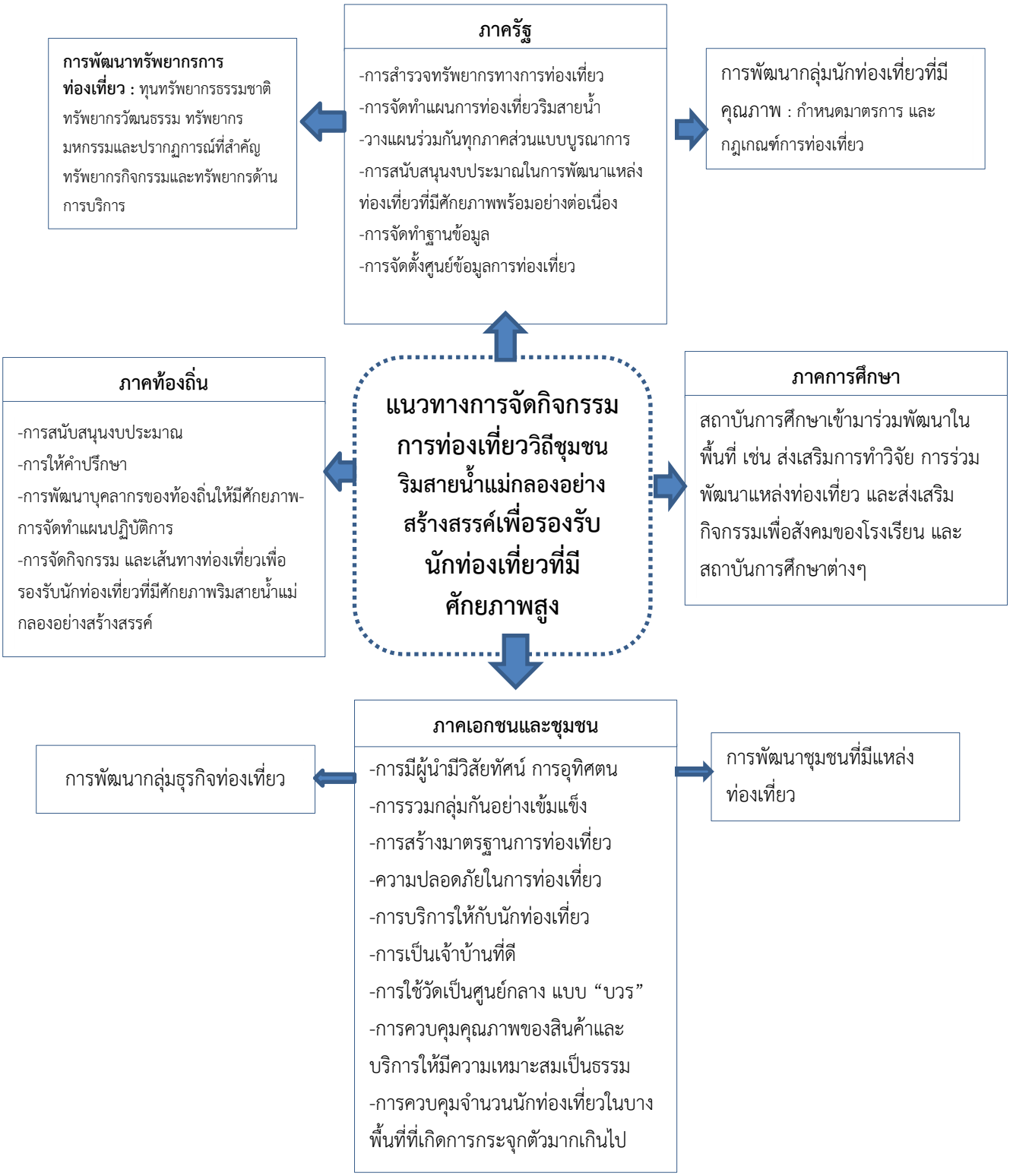
และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น ททท. Website **และ 4) ด้านกิจกรรม** ได้แก่ “กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย” กิจกรรมล่องเรือไหว้พระ 9 วัด กิจกรรมปั่นจักรยายชมสวน กิจกรรมทัวร์สวนผลไม้ กิจกรรมเคี่ยวน้ำตาลมะพร้าว และกิจกรรมการทำถ่านผลไม้ กิจกรรมทำผลไม้กลับชาติ กิจกรรมการแสดงหุ่นกระบอก กิจกรรมการเขียนลายเบญจรงค์ กิจกรรมการแกะสลักมะพร้าวซอ กิจกรรมสิบอย่างช่างไทยในแม่กลอง กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้วิถีไทย กิจกรรมใส่บาตรพระทางน้ำ กิจกรรมล่องเรือชมหิงห้อย และกิจกรรมปลูกป่าชายเลน ดังแผนภูมิที่ 1

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ พบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรมีลักษณะ “จตุรภาคี” ได้แก่ 1)ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด สำนักงานจังหวัดควรเป็นเจ้าภาพในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดให้ครบทุกมิติและครบทุกพื้นที่ เพื่อป้องกันการกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยวและนำฐานข้อมูลมาวางแผนร่วมกันทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรองหรือที่มีศักยภาพพร้อมน้อยอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว เป็นต้น 2) ภาคภาคท้องถิ่น ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อบจ. เทศบาลและ อบต. ควรสนับสนุนงบประมาณ และการให้คำปรึกษา การพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดกิจกรรม และเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น 3) ภาคเอกชนและชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัด อำเภอหรือท้องถิ่น ควรมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง การสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยว ความปลอดภัยและการบริการให้กับนักท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดี และมีการควบคุมคุณภาพของสินค้าและบริการให้มีความเหมาะสมเป็นธรรม ตลอดจนร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงผู้ประกอบการและผู้นำท้องถิ่นต้องมีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในบางพื้นที่ที่เกิดการกระจุกตัวมากเกินไป โดยการส่งต่อนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งอื่นๆ ที่มีความสนใจใกล้เคียงกัน และ4)ภาคสถาบันการศึกษา ภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาเข้ามาร่วมพัฒนาในพื้นที่ เช่น ส่งเสริมการทำวิจัย การร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียน และสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นต้น ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 1 แสดงศักยภาพศักยภาพและความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำฯ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

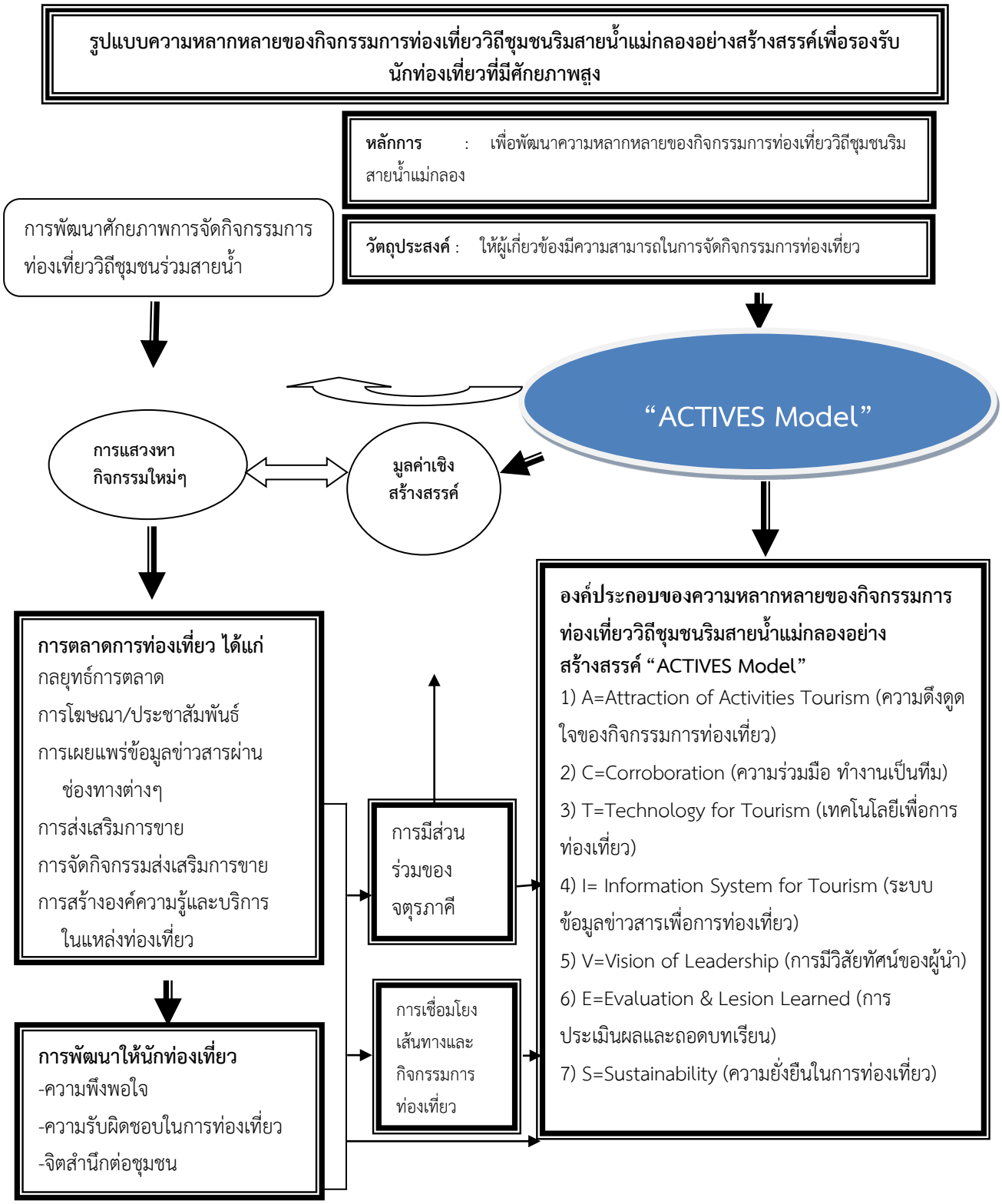

แผนภูมิที่ 2 แนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง แบบ “จตุรภาคี”

4. ผลการสังเคราะห์รูปแบบและรับรองรูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

1) ที่มาของรูปแบบ รูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง “ACTIVES Model” ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด/ทฤษฎีและงานวิจัยและข้อมูลในพื้นที่ **2) การสังเคราะห์รูปแบบ**ที่คณะผู้วิจัยใช้ชื่อว่า “ACTIVES Model” มีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) A=Attraction of Activities Tourism (ความดึงดูดใจของกิจกรรมการท่องเที่ยว) 2) C=Corroboration (ความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม) 3) T=Technology for Tourism (เทคโนโลยีเพื่อการท่องเที่ยว) 4) = Information System for Tourism (ระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการท่องเที่ยว) 5) V=Vision of Leadership (การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ) 6) Evaluation & Lesion Learned (การประเมินผลและถอดบทเรียน) 7) S=Sustainability (ความยั่งยืนในการท่องเที่ยว) และผ่านการรับรองรูปแบบ **เงื่อนไขของการใช้โมเดล “ACTIVES Model”** ที่ได้นี้เป็นเพียงแบบจำลอง ซึ่งต้องนำไปจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ และแผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) รวมถึงแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองให้เกิดเป็นรูธรรม รวมถึงกำหนดประเด็นรายละเอียดของกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไป ดังแผนภูมิที่ 3

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

แผนภูมิที่ 3 รูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพฤติกรรม ทัศนคติ ความพึงพอใจ และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ พบว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ การได้รับข้อมูลในการท่องเที่ยวจากอินเตอร์เน็ต จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 39.84 วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน/ท่องเที่ยว จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 53.65 การเดินทางมาท่องเที่ยวมากับเพื่อน จำนวน 180 คนคิดเป็นร้อยละ 46.88 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวสองวัน จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 63.02 จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว 2-3 ครั้ง จำนวน 113 คนคิดเป็นร้อยละ 29.43 ลักษณะการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นแบบพัก จำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 85.94 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาเป็นรถบัสนักท่องเที่ยวเป็นรถยนต์ส่วนตัว จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อวันรวมทุกอย่างแล้ว 3,001-5,000 บาท จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นชาวจีน ถึง 1 ใน 4 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค 7 ประการ (Hudson, 2008 : 41-52 ; ราณี อิสิชัยกุล และชัชพล ทรงสุนทรวงศ์, 2554 : 23-25) อายุและเพศ (Age and Gender) ส่วนแบ่งการตลาดในแบบดั้งเดิมจะใช้อายุเป็นหลัก ในปัจจุบันบริษัทนำเที่ยวหลายแห่งเน้นกลุ่มเป้าหมายไปที่ตลาดนักท่องเที่ยว เนื่องจากกำลังเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ตลาดนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นกลุ่มตลาดที่มีฐานะและมีเอกลักษณ์เนื่องจากเป็นตลาดที่ไม่ต้องเดินทางท่องเที่ยวในช่วงฤดูท่องเที่ยว สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้เป็นเวลานาน สอดคล้องกับ สุดาทิพย์ นันทโชค (2555) ที่พบว่า เพศ สถานภาพ แหล่งที่มาของรายได้ในปัจจุบันและจังหวัดที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน มีผลต่อความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวต่อเดือน บุคคลผู้ร่วมเดินทาง ส่วนทัศนคติต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แรงจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวในภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการท่องเที่ยวมีการได้รับข้อมูลข่าวสารจากอินเตอร์เน็ตถึงร้อยละ 40 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพักผ่อน/ท่องเที่ยวถึงครึ่งกว่า และมากับกลุ่มเพื่อนถึงเกือบครึ่งหนึ่ง ระยะเวลาการท่องเที่ยวสองวัน แสดงว่ามาพักเพียง 1 คืนถึง 2 ใน 3 มาเที่ยว 2-3 ครั้ง ถึง 1 ใน 3 นิยมมากับรถยนต์ส่วนตัวถึงครึ่งหนึ่งที่อาจมีความสะดวกสบาย มีการใช้จ่ายถึง 3,001-5,000 บาท ถึง 1 ใน 3 ดังนั้นถือว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ องค์ประกอบของการท่องเที่ยวนั้นประกอบด้วยสิ่งสำคัญหลักๆ 5 องค์ประกอบ คือ นักท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว การขนส่ง และทรัพยากรท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะต้องมีการได้รับความร่วมมือและสนับสนุนทางด้านการเงิน กฎหมายและสถาบันต่างๆ ด้วย และสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญในเรื่องของทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งนั้น จะต้องมีองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญพฤติกรรมผู้บริโภค มีความหลากหลายเป็นพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด กระตุ้นให้มีความต้องการ มีการรับรู้ความต้องการ เกิดความต้องการของจิตใจที่ตอบสนองต่อการท่องเที่ยว เช่น จุดประสงค์ในการท่องเที่ยว ความถี่ในการท่องเที่ยว ระยะเวลาในการท่องเที่ยว วิธีการเตรียมการเดินทาง ผู้ร่วมเดินทาง สถานที่ที่จะไปท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว และประเภทที่พักแรม สอดคล้องกับชุย กำลังงามและคณะ (2550) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติส่วนใหญ่อยู่ในวัย

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

หนุ่มสาว โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มาจากทวีปยุโรป และอเมริกา ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นประชาชนในท้องถิ่นและอยู่ในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงกันเป็นส่วนมาก

2.ผลการศึกษาศักยภาพและความพร้อมด้าน Supply Tourism Side พบว่า การวิเคราะห์ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความโดดเด่น ทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น ทรัพยากรมหกรรมและปรากฏการณ์ที่สำคัญ ทรัพยากรกิจกรรมที่มีความโดดเด่น ทรัพยากรด้านบริการ ศักยภาพและความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลอง ได้แก่ ด้านพื้นที่ ได้แก่ มีอัตลักษณ์ทางธรรมชาติ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรม มีจุดขายไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีธรรมชาติแบบวิถีไทยริมสายน้ำแบบดั้งเดิม มีธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ มีความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ได้รับการคัดเลือกจาก ททท. เป็น 12 เมืองห้าม...พลาด ศิลปะภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ ด้านองค์กร ได้แก่ “จตุรภาคี” ภาครัฐ มีแผน/ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภาคองค์กรมีสมาคมการท่องเที่ยว ภาคท้องถิ่น/ชุมชน เทศบาล อบต.มีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ภาคสถาบันการศึกษา โรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วม ภาคเอกชน มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ด้านการจัดการ ได้แก่ มีการจัดการแบบไตรภาคี (รัฐ เอกชนและชุมชน) มีการจัดการพัฒนาให้เป็นเมืองแห่งการพักผ่อนและเรียนรู้ มีการคมนาคมและความปลอดภัยสูง มีป้ายบอกทางในเส้นทางหลักชัดเจน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวมีพัฒนาการดีขึ้น และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น ททท. Website ด้านกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือไหว้พระ 9 วัด กิจกรรมปั่นจักรยายชมสวน กิจกรรมทัวร์สวนผลไม้ กิจกรรมเคี่ยวน้ำตาลมะพร้าว และกิจกรรมการทำถ่านผลไม้ กิจกรรมทำผลไม้กลับชาติ กิจกรรมการแสดงหุ่นกระบอก กิจกรรมการเขียนลายเบญจรงค์ กิจกรรมการแกะสลักมะพร้าวซอ กิจกรรมสิบอย่างช่างไทยในแม่กลอง กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้วิถีไทย กิจกรรมใส่บาตรพระทางน้ำ กิจกรรมล่องเรือชมหิงห้อย และกิจกรรมปลูกป่าชายเลน ซึ่งแนวความคิดในการจัดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวโดยพิจารณาจากองค์ประกอบใหญ่ๆ คือ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สาระที่เป็นแก่นแท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งนับเป็นคุณค่าหรือความสำคัญที่มีอยู่ (วิวัฒน์ชัย บุณยภักดิ์, 2550 ในจุลสารการท่องเที่ยว, 2550: 42-43) ดังนั้น การปรับตัวในแนวทางท่องเที่ยว 4.0 ยังมีบริบทสอดรับกับเป้าหมายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) ที่ส่งเสริมให้ทั่วโลกพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมุ่งสู่คุณค่าสูงและสร้างผลกระทบทางลบต่ำในอนาคตด้วย สำหรับกลไกที่ ททท.จะมุ่งไปสู่ยุค 4.0 จากนี้จะมุ่งสู่ 5 เรื่องหลัก คือ 1) การบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) สร้างปัจจัยแวดล้อมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว 3) การตลาดสมัยใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 4) การสร้างวิสาหกิจและสตาร์ทอัพด้านท่องเที่ยว บนพื้นฐานของนวัตกรรม และ5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ กับหน่วยงานรัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ในทุกส่วนของห่วงโซ่คุณค่าด้านท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2560) ปี 2561 ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยในปี 2561ว่า ททท. ตั้งเป้าหมายเติบโตของรายได้จากการท่องเที่ยวร้อยละ 8 ตามที่รัฐบาลกำหนด โดยยังคงมุ่งเน้นการปรับโครงสร้างตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์การเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมอย่างยั่งยืน โดยจะผลักดันแนวทางการทำตลาด 3 แนวทาง คือ การสร้างกระแสการใส่ใจสิ่งแวดล้อมเพื่อชะลอความเสื่อมโทรมของ

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว การสร้างสรรค์เนื้อหา (Content) เพื่อเพิ่มคุณค่าให้สินค้าท่องเที่ยวไทย และการขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพด้วยการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่สัมผัส Thai Local Experience ผ่านวิถีการกิน โดยทิศทางการส่งเสริมตลาดในประเทศยังคงให้ความสำคัญกับการเจาะกลุ่มศักยภาพผ่านโครงการต่างๆ ได้แก่ “โครงการท้าเที่ยวข้ามภาค” ตอกย้ำแนวคิด การท่องเที่ยวคือการค้นพบตัวเอง ในกลุ่ม Gen Y (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2561) สอดคล้องกับณชพงศ จันจุฬา (2548) ที่พบว่า ปัจจัยที่แสดงถึงศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเกาะศรีบอยามี 7 ปัจจัย โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ปัจจัยด้านความสามารถของชุมชนในการจัดการด้วยตนเอง ปัจจัยด้านการให้บริการการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านความโดดเด่นของกิจกรรมการท่องเที่ยวในรอบปี ปัจจัยด้านพื้นที่ ปัจจัยด้านผู้นำ และปัจจัยด้านการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ ทินกฤต รุ่งเมือง (2558) ที่พบว่า ความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม มีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวภายใน และภายนอกชุมชน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมระดับชุมชนและหน่วยงาน

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์

พบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวฯ ควรมีลักษณะ “จตุรภาคี” คือ ภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคเอกชนและชุมชน และภาคสถาบันการศึกษา ได้แก่ 1) ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด สำนักงานจังหวัดควรเป็นเจ้าภาพในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดให้ครบทุกมิติและครบทุกพื้นที่ เพื่อป้องกันการกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยว และนำฐานข้อมูลมาวางแผนร่วมกันทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรองหรือที่มีศักยภาพพร้อมน้อยอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว เป็นต้น 2) ภาคท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อบจ. เทศบาล และ อบต. ควรสนับสนุนงบประมาณ และการให้คำปรึกษา การพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดกิจกรรม และเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น 3)ภาคเอกชนและชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัด อำเภอหรือท้องถิ่น ควรมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง การสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยว ความปลอดภัยและการบริการให้กับนักท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดี และมีการควบคุมคุณภาพของสินค้าและบริการให้มีความเหมาะสมเป็นธรรม ตลอดจนร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงผู้ประกอบการและผู้นำท้องถิ่นต้องมีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในบางพื้นที่ที่เกิดการกระจุกตัวมากเกินไป โดยการส่งต่อนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งอื่นๆ ที่มีความสนใจใกล้เคียงกัน และ 4)ภาคสถาบันการศึกษา ภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาเข้ามาร่วมพัฒนาในพื้นที่ เช่น ส่งเสริมการทำวิจัย การร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียน และสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นต้น จึงนับเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มุ่งเน้นในเรื่องการเข้าถึงวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์โดยการให้ผู้มาเยือนได้มีประสบการณ์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษและมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แท้จริงของสถานที่ท่องเที่ยว

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

นั้นๆ และเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมกับผู้คนเจ้าของวัฒนธรรม และยังเน้นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบสามารถสร้างคุณค่าไปสู่มูลค่าเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) และมูลค่าทางทางเศรษฐกิจ (Value Added) สอดคล้องกับรสิกา อังกูร (2549) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความเป็นชนชาติไทย แต่ละจังหวัดต่างก็มีศักยภาพและความโดดเด่นในลักษณะที่ใกล้เคียงกันทั้งในเรื่องความเป็นมา สอดคล้องกับนรินทร์ สังข์รักษา สุภาภรณ์ พรหมฤาษี ธีรังกูร วรบำรุงกุล (2558) ที่พบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่ไร้ความเร่งรีบ ได้แก่ (1)ภาครัฐ : การจัดการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุ พัฒนาคุณภาพการบริการความประทับใจ และปลอดภัยในการท่องเที่ยว (2) ภาคเอกชน : มีความเป็นธรรมไม่เอาเปรียบ พัฒนาการบริการการท่องเที่ยว จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การทำการตลาด Online พัฒนาฐานข้อมูลมาตรฐานการบริการ (3) ชุมชนและท้องถิ่น : การดูแลสถานที่ท่องเที่ยว สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ (4) สถาบันการศึกษา ได้แก่ การอบรมด้านภาษาให้ผู้ประกอบการรายย่อย จัดหลักสูตรการอบรมที่ทันสมัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่

4. ผลการสังเคราะห์รูปแบบและรับรองรูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

ที่มาของรูปแบบ รูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนริมสายน้ำแม่กลองอย่างสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง “ACTIVES Model” ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด/ทฤษฎีและงานวิจัยและข้อมูลในพื้นที่ การสังเคราะห์รูปแบบที่คณะผู้วิจัยใช้ชื่อว่า “ACTIVES Model”มีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) A=Attraction of Activities Tourism (ความดึงดูดใจของกิจกรรมการท่องเที่ยว) 2) C=Corroboration (ความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม) 3) T=Technology for Tourism (เทคโนโลยีเพื่อการท่องเที่ยว) 4) = Information System for Tourism (ระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการท่องเที่ยว) 5) V=Vision of Leadership (การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ) 6) Evaluation & Lesion Learned (การประเมินผลและถอดบทเรียน) 7) S=Sustainability (ความยั่งยืนในการท่องเที่ยว) และผ่านการรับรองรูปแบบ สอดคล้องกับอำคา แสงงาม และคณะ (2549) ที่พบว่า รูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพชุมชนพบว่ามี 3 รูปแบบ คือ (1) นักท่องเที่ยวขาจรที่ต้องการมาศึกษาและเที่ยวตามอัธยาศัยและไม่มีกิจกรรมรองรับ (2) การเข้ามาทัศนศึกษาดูงาน ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่เข้ามาชมโบราณสถาน หรือกลุ่มแม่บ้านที่เข้ามาศึกษาดูงานที่ศูนย์ผ้าไหมแล้วจึงไปชมโบราณสถาน (3) การพักค้างคืนมี 2 รูปแบบ สำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป มีกิจกรรมการต้อนรับนักท่องเที่ยว การนำชมโบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ กินข้าวพาแลง และชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เวทีหน้าปรางค์กู่กาสิงห์ แล้วเข้าพักโฮมสเตย์ ตื่นตอนเช้าทำบุญตักบาตรแล้วจึงเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ สำหรับนักเรียน นักศึกษาที่มาเข้าค่ายทักษะชีวิต สืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้านจะมีฐานเรียนรู้คือ ฐานผ้าไหมงาม ฐานพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ฐานสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ ฐานโบราณสถาน ฐานตัดลายกระดาษพื้นบ้าน และฐานวรรณกรรม และสอดคล้องกับ ทินกฤต รุ่งเมือง (2558) ที่พบว่า ผลการทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามโครงสร้างเพื่อความสมดุลตามหลักธรรมาภิบาล ทำให้สมาชิกทราบถึงแนวทางการกระจายรายได้ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

เชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และมีความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15-30 ปีมากที่สุด ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ควรเน้นการจัดการในกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆเน้นความมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่เหมาะสมในการพักผ่อน ทั้งสิ่งดึงดูดใจ เช่น ธรรมชาติ หิงห้อย วิถีชีวิตเชิงนิเวศ โฮมสเตย์ อาหาร ของกินของฝากให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มวัยเรียนและวัยทำงาน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า พื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามมีศักยภาพและความพร้อม ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรเร่งพัฒนากิจกรรมและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว ซึ่งจังหวัดสมุทรสงครามมีพื้นที่ไม่ไกลกันนัก สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในด้านทัศนคติ ความพึงพอใจและแรงจูงใจแม้ว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และสิ่งดึงดูดใจอยู่ในระดับมากก็ตาม ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย มีอัตลักษณ์วิถีริมสายน้ำแม่กลองโดยเน้นการสร้างคุณค่าสู่มูลค่าเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการรองรับขยายตัวในแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆของจังหวัดสมุทรสงคราม

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า รูปแบบความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เรียกว่า ACTIVES Model ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรกำหนดวิสัยทัศน์ให้ชัดเจน พัฒนาสิ่งดึงดูดใจของกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น Application, Website ในแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆของจังหวัดสมุทรสงครามเพื่อการเตรียมความพร้อมในการรองรับขยายตัวของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายรูปแบบ “ACTIVES Model” ในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดในภูมิภาคตะวันตกเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ ด้วยการจัดการท่องเที่ยวแบบเกาะกลุ่ม เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวแบบไหว้พระ 9 วัด ตามการท่องเที่ยวที่หลากหลายของจังหวัดสมุทรสงคราม

3. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนากิจกรรมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว สินค้าโอทอป ของดี/ของฝากจังหวัดสมุทรสงคราม เช่น ผลิตภัณฑ์จากอาหารทะเล ผลิตภัณฑ์จากน้ำตาลมะพร้าว เครื่องเบญจรงค์ ละอื่นๆ ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดสมุทรสงคราม

4. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเชื่อมโยงกับภูมิภาคตะวันตก 8 จังหวัด

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร ในงบประมาณ 2560

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2556). **การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2556.** กรุงเทพฯ : บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2557). **“12 เมืองต้องห้าม...พลาด”-พลาดไม่ได้กับ 12 เมืองน่าเที่ยว”** กรุงเทพฯ : ASTV ผู้จัดการออนไลน์ 31 ตุลาคม 2557.

_____.(2560). **การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง.** กรุงเทพฯ : ททท.

ซุย กำลังงามและคณะ. (2550).รายงานการวิจัยโครงการการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ณชพงศ จันจุฬา. (2548). ศักยภาพของชุมชนเกาะศรีบอยาในการจัดการการทองเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติ ปากแม่น้ำกระบี่. บัณฑิตวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทินกฤต รุ่งเมือง. (2558). “การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริม เครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยว ของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด.” สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประเภทบัณฑิตศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2557,มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2557.

นรินทร์ สังข์รักษา สุภาภรณ์ พรหมฤาษี และธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2558). รายงานการวิจัยรูปแบบและพฤติกรรม การท่องเที่ยวที่ไร้ความเร่งรีบของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในภูมิภาคตะวันตก. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

รสิกา อังกูร. (2549). รายงานการวิจัยศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นใน **วารสารมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.** 19 , 1 หน้า 79-88.

ราณี อิสิชัยกุลและชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2554). รายงานการวิจัยการท่องเที่ยวที่ไร้ความเร่งรีบเพื่อสร้างการเรียนรู้ผ่านการสื่อความหมายสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวยุโรป. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วิวัฒน์ชัย บุณยภักดิ์, (2550). ผลกระทบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม.ใน **จุลสารการท่องเที่ยว**. หน้า 42-43.

สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม, (2560). **ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสมุทรสงคราม.** สมุทรสงคราม : สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม.

สุดาทิพย์ นันทโชค. (2555). **พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตจังหวัดสิงห์บุรีของนักท่องเที่ยวสูงอายุ**. โครงการประชุมเชิงวิชาการ SWUMBA Research Conference 17 กรกฎาคม 2555 โรงแรมจัสมิน เอ็กเซกคิวทีฟ สวีท.

อำคา แสงงาม และคณะ. (2549). รายงานการวิจัยการศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามศักยภาพของบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ภาษาต่างประเทศ

Krejcie R. V. and Morgan. D.W.(1970). “Determining sample size for research activities.” **Education and Psychological Measurement.** pp. 607-610.

Hudson, S. (2008). **Tourism and hospitality marketing: A global perspective.** London : SAGE Publication.